

Meninger Skolen

Debatt

Thomas Dahl

Professor, Institutt for lærerutdanning, NTNU

➔ Motivasjonen og trivselen blant norske elever er dalende. Det går selvsagt ut over det man er så opptatt av: læringsresultatene, skriver innleggsforfatteren. Shutterstock, NTB

Lett å forstå hvorfor stadig færre vil bli lærer

Interessen for å bli lærer er dalende. Søkertallene til lærerstudiene har falt over 20 prosent siden i fjor, og da var de også lave. Lærerstudiet er i praksis et åpent studium – alle som vil bli lærer, kommer inn. Men det er færre og færre som vil.

Når fallet i søkertall kalles alarmerende, er det ikke mangel på forslag om hva som må til for å endre trenden. Lærerne må få bedre lønn, lærerutdanningen må bli bedre, det må settes i gang kampanjer ... Det sprudler ikke av fantasi i det som lanseres som løsninger. Og kanskje er det her selve problemet ligger: Det er mangel på fantasi i skolen.

Unntaket Finland. Denne manglende interessen for å jobbe i skolen er ikke bare et norsk fenomen. I Europa og Nord-Amerika er det ikke like attraktivt å bli lærer som det en gang var. Det er lærermangel i mange land.

Det er ett tydelig unntak fra denne generelle trenden: Finland.

Ikke bare scorer finske elever høyest av alle vestlige land i de fleste kunnskapstester. Lærerutdanningen – tross omtrent lik lønn for lærere i Finland som i Norge – er blant de mest populære utdanningene i landet.

I lang tid har det kun vært 10 prosent av alle søkerne til den finske grunnskolelærerutdanningen som har fått plass på studiet.

Nedgangen i søkertallene til lærerutdanningen i Norge startet på 1990-tallet. Fra å være et populært studium hvor man måtte

ha gode karakterer for å komme inn, falt interessen. Og den har fortsatt å falle frem til dagens bunnivå.

Fikk hjelp av Pisa. På 1990-tallet skjedde det noe med skolen i Norge, som i de fleste vestlige land. Inn kom et annet syn på kunnskap. Kunnskap ble forstått som en «asset», et produksjonsmiddel og produktionskraft. Skolen ble et virkemiddel i en produksjonslogisk tenkning, en institusjon som skulle produsere kunnskap.

Norge gjorde som de fleste OECD-land (Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling), og politikken var i stor grad OECDs. Et begrep som «læringsresultater» definerte det som var viktigst med skolen.

Også Finland var på vei til å følge den samme dreiningen av skolen som de andre vestlige landene.

Men OECD-undersøkelsen Pisa kom Finland til hjelp. Finland lå jo milevis over de fleste OECD-land på det som Pisa målte: noen utvalgte grunnleggende ferdigheter.

I den finske skolen ble alle fag og ferdigheter vektlagt, ikke bare de man i Norge og OECD definerte som grunnleggende. Det fungerte jo godt. Skolen i Finland unnslopp dermed kunnskapssamfunnsideologien.

Kjedelige rammeplaner. Forskjellen mellom hvordan man tenker skole i Finland og i andre land ser man tydelig ved å sammenligne læreplanene. De nasjonale rammene for læreplanene i Finland vektlegger i langt større grad praktisk-estetiske fag.

Vi finner begreper som fantasi, kreativi-

tet og tenkning hyppig brukt. Ikke bare i de praktisk-estetiske fagene, men i alle fag.

Dette er begreper som er så godt som fraværende i det norske læreplanverket. Finland, som er kåret til det lykkeligste landet i verden, har plass til kunst, estetik, lek, fantasi og kreativitet i skolen.

Og finnene er ikke bare lykkelige, de er også smarte: I Finland klarte man jo å få en gummistøvelprodusent til å bli en produsent av mobiltelefoner.

Norske elever opplever i større og større grad, spesielt på lavere trinn, skolen som kjedelig. Motivasjonen og trivselen er dalende, og det går selvsagt utover det man er så opptatt av: læringsresultatene. Det er ikke mye hjelp å få når rammeplanene for lærerutdanning også er kjedelige.

I de såkalte «læringsutbyttebeskrivelser» (et begrep som viser at også høyere utdanning er rammet av den samme politikken som skolen) er det et totalt fravær av begreper som kan stimulere til en skole som er noe annet enn et virkemiddel i produksjonslogikken.

Rammeplanene er som byråkratiske styringsdokumenter – helt uten spor av fantasi. Det er heller ikke noe i planene som tilsier at fantasi, kreativitet og tenkning bør være viktig for lærere.

Da skal det egentlig ikke mye fantasi til for å skjønne hvorfor stadig færre vil bli lærer og at skolen ikke er så motiverende som den engang var.

Hvem vil vel bare være et tannhjul i et stort maskineri?

Kort sagt

Energi

Kjernekraft løser Norges avfallsproblem

Lederartikkelen i Aftenposten 15. april antyder at avfallet fra reaktorene på Kjeller og i Halden er et argument mot kjernekraft i Norge. Lederskribenten tar feil.

Tvert imot vil nye kjernekraftverk i Norge finansiere og bygge avfallsdeponier hvor også det eksisterende avfallet kan leveres. Det ville staten ha spart milliarder på.

I Sverige og Finland bygges deponier i kommuner som har kjernekraftverk. Hele 84 prosent av innbyggerne i den svenske vertskommunen støtter tiltaket. Halden kommune har åpnet for å være vertskap for et deponi for avfallet som allerede finnes. Med flere kjernekraftkommuner vil det bli flere mulige steder å plassere avfallet.

Det er vitenskapelig konsensus om at avfallet håndteres trygt. Likevel kan det skapes enda bedre løsninger, for eksempel innen gjenvinning eller deponering av avfall ved hjelp av teknologi fra olje og gass. Det blir lettere å utvikle slike løsninger hvis vi ivaretar Norges nukleære kompetanse.

Ved å samarbeide med Norsk Kjernekraft vil staten spare penger og forbedre muligheten for å håndtere avfallet Norge allerede har.

Håvard Kristiansen

kjernekemiker og operasjonsansvarlig, Norsk Kjernekraft AS, tidligere seniorrådgiver, Norsk nukleær dekommisjonering

Med flere kjernekraftkommuner vil det bli flere mulige steder å plassere avfallet